

SISÄLLYS

TERVEHDYS OPETTAJA	7
IDIS-KIRJOJEN IDEA	8
NÄIN OTAT IDIKSEN KÄYTTÖÖN	9
Kirjan rakenne ja osat	9
Idis-vuosikello ja ilmiöt	9
Tarkistuslista	10
Ilmiöjaksoaukeamat	11
Ideointi	12
Suunnittelu	12
Dokumentointi	12
Ota nämä asiat huomioon	13
Aloita opetuksen suunnittelu oppilaslähtöisesti	13
LÄHTEET	14
 IDIS-VUOSIKELLO 0-2 • LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN TAVOITTEET	15
ESIOPETUS	19
Tarkistuslista	20
Ilmiöjaksoaukeamat	
Ilmiö 1: Minä ja toimiva arki yhteisössä	34
Ideointi	36
Suunnittelu	38
Dokumentointi	42
Ilmiö 2: Minä ja kulttuuri	44
Ideointi	46
Suunnittelu	48
Dokumentointi	52
Ilmiö 3: Minä, media ja yhteiskunta	54
Ideointi	56
Suunnittelu	58
Dokumentointi	64
Ilmiö 4: Minä tutkin ja toimin	66
Ideointi	68
Suunnittelu	70
Dokumentointi	74

1. LUOKKA	77
Tarkistuslista	78
Ilmiöjaksoaukeamat	
Ilmiö 1: Minä ja toimiva arki yhteisössä	104
Ideointi	106
Suunnittelu	108
Dokumentointi	112
Ilmiö 2: Minä ja kulttuuri	114
Ideointi	116
Suunnittelu	118
Dokumentointi	122
Ilmiö 3: Minä, media ja yhteiskunta	124
Ideointi	126
Suunnittelu	128
Dokumentointi	134
Ilmiö 4: Minä tutkin ja toimin	136
Ideointi	138
Suunnittelu	140
Dokumentointi	144
2. LUOKKA	147
Tarkistuslista	148
Ilmiöjaksoaukeamat	
Ilmiö 1: Minä ja toimiva arki yhteisössä	178
Ideointi	180
Suunnittelu	182
Dokumentointi	186
Ilmiö 2: Minä ja kulttuuri	188
Ideointi	190
Suunnittelu	192
Dokumentointi	196
Ilmiö 3: Minä, media ja yhteiskunta	198
Ideointi	200
Suunnittelu	202
Dokumentointi	208
Ilmiö 4: Minä tutkin ja toimin	210
Ideointi	212
Suunnittelu	214
Dokumentointi	218

IDIS-KIRJOJEN IDEA

Siitä lähtien kun uudet opetussuunnitelmat tulivat voimaan, koulujen ja esiopetusyksiköiden toimintakulttuuri on ollut muutoksessa. Tutkimuksen mukaan toimintakulttuurin kehittämisessä ja opetussuunnitelmien käyttöönotossa on tärkeää rohkaista yhteisön jäseniä yhteistyöhön ja osallistaa opettajia. Lisäksi tärkeäksi koetaan yhteistyötaidot, yhteiset tavoitteet, lukuvuosi- tai vuosisuunnitelmat sekä pedagoginen johtaminen ja opetussuunnitelmien vieminen käytäntöön. (Saarinen ym. 2019, 4, 88, 125–126.) Kehittämismyönteinen ilmapiiri auttaa saavuttamaan opetussuunnitelmien sisällölliset tavoitteet (Venäläinen ym. 2020, 3).

Idis-kirjojen ideana on tarjota väline opettajien väliselle yhteistyölle ja pedagogiselle johtamiselle. Opetussuunnitelman tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit on Idiksissä jäsennelty selkeään, ymmärrettävään ja opettajaystävälliseen muotoon. Materiaalista hahmottuvat konkreettisesti lapsen oppimisen, osaamisen ja taitojen polut vuosiluokalta toiselle. Kirjat ohjaavat yhteisöä yhteisten tavoitteiden ja yhteissuunnittelun äärelle. Lisäksi Idiksien ympärillä käytävien yhteisten keskustelujen ansiosta yhteisöt voivat kehittää yhtenäistä toimintakulttuuria esiopetuksesta perusopetuksen kuudennelle luokalle asti.

Käytännön työelämästä kantautuu opettajien kertomuksia työn vaativuudesta, kiireestä ja opetussuunnitelman toteuttamisen haasteellisuudesta. Tätä tunnetta tukevat myös tutkimustulokset. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tutkimuksen (Venäläinen ym. 2020, 4) mukaan opetussuunnitelmien sisällöllisten tavoitteiden saavuttamista esiopetusyksiköissä ja kouluissa estävät kiire, vähäinen yhteinen keskustelu sekä opetussuunnitelmien abstraktit ja idealistiset tavoitteet. Lisäksi opetussuunnitelma koetaan liian laajaksi, vaikeaselkoiseksi ja monimutkaiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen ja oppiainejakoisuuden yhdistäminen on osoittautunut haasteelliseksi perusopetuksen kehittämisessä. Kokonaisuuden syvällisempi hallinta vaatisi lisää opettajien yhteistä keskustelua ja hyvien käytänteiden jakamista. Opettajat kokevat, että valmisteluun ja suunnitteluun ei ole varattu riittävästi aikaa. Tämä aiheuttaa kiireen tunteen. On todettu, että työn hektisyys heikentää henkilöstön uudistamis- ja kehittämismotivaatiota. (Saarinen ym. 2019, 4–5, 94; Venäläinen

ym. 2020, 4–6.) Organisaatiopsykologi Pekka Järvinen (2001) peräänkuuluttaa toimivan työyhteisön mallissaan työn perustehtävän kirkastamista. Työntekijöiden tulee tietää, mitä heiltä odotetaan ja mitä heidän tulee saada aikaan. Selkeyttämällä työn tavoitteita voidaan tukea työyhteisön toimivuutta, yhteisen toimintakulttuurin kehittämistä ja työmotivaatiota. (Järvinen 2001, 27–38.)

Idis-kirjojen tavoitteena on selkeyttää opetussuunnitelman sisältöä ja tuoda se lähemmäksi käytännön opetusarkea. Idis-kirjat ovat opettajan työväline, joka kirkastaa opetustyön tavoitteita ja tekee näkyväksi sekä oppiaineiden väliset että oppiaineiden ja laaja-alaisen osaamisen väliset yhteydet. Tarkoituksena on, että Idisten avulla opetustyön suunnittelu onnistuu helpommin. Idikset luovat pohjan opettajien väliselle yhteiselle keskustelulle ja ohjaavat suoraan konkreettisen ideoinnin äärelle. Parhaimmillaan Idikset innostavat onnistumisiin ja tuovat motivaatiota työn kehittämiseen.

Opetuksen järjestäjä voi tukea opettajan hyvinvointia ja työssä jaksamista eri tavoin. Kiirettä ja kiireen tuntua voi lievittää resursoinnilla, työn organisoinnilla, ajankäytön suunnittelulla ja yhteistyöllä. (Venäläinen ym. 2020, 4–6.) Kaiken kehittämisen ja opetuksen suunnittelun keskellä opettajien hyvinvoinnista on pidettävä huolta. Idikset tukevat ja vahvistavat opettajien tunnetta omasta osaamisesta ja työn hallittavuudesta, siitä, että omaa työtä pystyy hallitsemaan. Tämä tunne on keskeinen tekijä motivaation, itseohjautuvuuden ja voimaantumisen vahvistamisessa. Myös itsenäisyys, yhteisöön liittyminen, auttaminen ja autetuksi tuleminen, toiveikkuus sekä työn tuoma kokemus työn merkityksellisyydestä helpottavat opettajan työtä. (Mm. Deci & Ryan 2000, Martela 2014, Isokorpi 2013.)

Idis-kirjat rohkaisevat valitsemaan oppimateriaaleja oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden mukaisesti sekä rajaamaan opetuksen sisältöjä ja siten myös työtä. Idikset ohjaavat opettajia yhteistyöhön, yhteisiin keskusteluihin ja innostavaan ideointiin. Tämä tukee yhteisöön liittymisen ja auttamisen tarpeita. Tällä tavalla työmotivaatio virittyy ja toiveikkuus sekä kokemus työn merkityksellisyydestä vahvistuu. Parhaimmillaan Idikset tukevat opettajien työssä jaksamista sekä myönteistä, merkityksellistä ja toiveikasta kokemusta työarjesta.

NÄIN OTAT IDIKSEN KÄYTTÖÖN

KIRJAN RAKENNE JA OSAT

Edessäsi on materiaali, joka jäsentelee opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöä lukuvuoden ajalle. Tämä kirja on suunnattu esiopetukseen sekä 1. ja 2. vuosiluokan

opetukseen. Lisäksi saatavilla ovat omat työkirjat vuosiluokille 3–4 ja 5–6.

IDIS-VUOSIKELLO JA ILMIÖT

Idis-vuosikello tiivistää laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Esiopetuksen ja alkuopetuksen Idis-vuosikello on sivuilla 16–17.

Idis-vuosikello on jaettu neljään ilmiöön:

Ilmiöihin on koottu kaikki valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden (2014) sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Jokainen ilmiö koostuu kahdesta osuudesta: minä-osuudesta ja vaihtuvasta teemasta.

Minä-osuus sisältää laaja-alaisen osaamisen tavoitteista henkilökohtaiseen kasvuun, kehitykseen, oppimiseen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät teemat. Opetussuunnitelmien mukaan (EOPS 2014, 17–19, POPS 2014, 20–24) on tärkeää rohkaista lapsia arvostamaan itseään, tunnistamaan erityislaatuista vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa. Minä-osuus toistuu jokaisessa ilmiössä hieman eri painotuksin. Oppimisen havainnointi, suunnittelu, ohjaus ja arviointi on huomioitu siten, että niihin liittyvät tavoitteet toistuvat jokaisen ilmiön minä-osuudessa.

Minä-osuuden lisäksi jokaisessa ilmiössä on *vaihtuva teema*. Lukuvuoden alussa ilmiönä on toimiva arki yhteisössä. Nimensä mukaisesti ajatuksena on, että ilmiön tavoitteiden kautta arki saadaan lukuvuoden alussa sujuvaksi yhteisössä ja lähiympäristössä. Lokakuun lopulla taas siirrytään tutkimaan ja tuottamaan monipuolisesti kulttuurin teemoja. Kevätlukukauden alkaessa sukellaan ihmisenä olemisen, yhteiskunnan ja median aiheiden pariin. Ilmiö on ajateltu toteutuvan muita pidempänä kokonaisuutena, jolloin aikaa aiheiden käsittelyyn jää riittävästi. Lukuvuoden lopuksi tutkitaan ja toimitaan. Pienimuotoiset tiedonhankintatehtävät ohjaavat oppimista kohti kesää.

Lukuvuoden ilmiöt rakentuvat monipuolisesti laaja-alaisen osaamisen tavoitteista. Idis-vuosikellossa on ensin laaja-alaisen osaamisen numero (L1–L7) ja sen perässä lyhyesti osaamisen tavoite. Tummennetut tekstit ovat esi- ja alkuopetuksen kattavia, yhteisiä laaja-alaisia tavoitteita. Ilman tummennusta olevat tekstit koskevat vain vuosiluokkia 1–2. Muistin virkistykseksi opetussuunnitelmista tutut laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden otsikot on koottu vuosikellon oikeaan alareunaan.

Jotta laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat käytännön työssä, oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt on rytmitetty tukemaan laaja-alaista osaamista. Ajatuksena on, että mikäli rytmittävät opetuksesi ehdotetun rakenteen mukaan, lähes kaikki ilmiön laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täyttyvät oppiaineiden kautta. Ilmiöihin on etsitty oppiaineista aina kyseiseen ilmiöön liittyvät tavoitteet ja sisällöt.

TARKISTUSLISTA

Tarkistuslistasta löydät opetussuunnitelman tavoitteet ja opetettavat sisällöt. Esiopetuksen tarkistuslista alkaa sivulta 20, 1. vuosiluokan sivulta 78 ja 2. vuosiluokan sivulta 148.

T
A
R
K
I
S
T
U
S
L
I
S
T
A
.
E
S
I
O
P
E
T
U
S

ESIOPETUKSEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

KIELEN RIKAS MAAILMA

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY (KOKO VUODEN AJAN)

- **esiopetuksen tavoitteena ja tehtävänä on**
  - edistää
    - ▷ kielellistä kehitystä
    - ▷ kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaista kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista
    - ▷ lapsen suomen/ruotsin/saamen/viittomakielen kehittymistä tuetaan monipuolisesti
    - ▷ on tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle
  - vuorovaikutustaitoja
  - vahvistaa kiinnostusta ja uteliaisuutta
    - ▷ puhuttua kieltä kohtaan
    - ▷ lukemista kohtaan
    - ▷ kirjoittamista kohtaan
    - ▷ kieliä ja kulttuureita kohtaan
  - **oppimiselle tärkeää on**
    - kielellinen mallintaminen
    - runsas myönteinen palaute

VUOROVAIKUTUS (KOKO VUODEN AJAN, ILMIÖ 1, ILMIÖ 2)

- **tarjotaan mahdollisuuksia erilaisissa tilanteissa harjoitella**
  - puhumista
    - ▷ ohjataan kertomaan ja keskustelemaan
    - ▷ yhteisissä keskusteluissa kehitetään taitoa
      - ▷ kysyä
      - ▷ päätellä
  - kuuntelemista
    - ▷ ohjataan
      - ▷ eläytymään kuulemaansa
      - ▷ kertomaan kuulemastaan
      - ▷ ymmärtämään kuulemaansa
      - ▷ muistamaan kuulemaansa
      - ▷ arvioimaan
- **rohkaistaan suulliseen ja kehoilliseen ilmaisuun monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla**
  - saa kokemuksia
    - ▷ monimuotoisesta keholla ja kielellä leikkimisestä ja viestimisestä
    - ▷ spontaanista ilmaisusta
    - ▷ yhteisesti suunnitellusta prosessista
  - työstää yhdessä ilmaisun keinoin
    - ▷ kokemuksia
    - ▷ havaintoja
    - ▷ mielikuvituksesta nousevia asioita

20

Tarkistuslista on koostettu oppiaineittain. Kaikki oppiaineet on värikoodattu ilmiöittäin tavoitteiden ja sisältöjen osalta. Värikoodi viittaa tavoitteiden ja sisältöjen toteutusajankohtaan. Jos teksti on esimerkiksi painettu sinisellä, on tarkoituksena toteuttaa tavoitteet ja sisällöt sinisessä Minä ja kulttuuri -ilmiössä.

musta teksti = toteutuu koko vuoden ajan

keltainen teksti = toteutuu ilmiössä 1 **Minä ja toimiva arki yhteisössä**

sininen teksti = toteutuu ilmiössä 2 **Minä ja kulttuuri**

violetti teksti = toteutuu ilmiössä 3 **Minä, yhteiskunta ja media**

vihreä teksti = toteutuu ilmiössä 4 **Minä tutkin ja toimin**

Tarkistuslistassa oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt on jäsennetty opettajaystävällisesti. Esimerkiksi suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus sekä esiopetuksen ”Kielen rikas maailma” on ryhmitelty samojen opetusta ohjaavien otsikoiden alle. Niitä ovat vuorovaikutus, lukeminen ja kirjallisuus, kirjoittaminen, kielitieto sekä kieli ja kulttuuri. Oppiaineiden tarkistuslistojen otsikoinnit ja jäsentely toistuvat vuosiluokasta toiseen samanlaisena. Tämä mahdollistaa oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen vertailun eri vuosiluokkien välillä. Lisäksi otsikointi ja jäsentely auttavat eri oppiaineiden vertailua vuosiluokan sisällä (esim. suomen kieli ja kirjallisuus vs. suomi toisena kielenä ja kirjallisuus sekä evankelisluterilainen uskonto vs. elämänkatsomustieto).

I L M I O J A K S O A U K E A M A - E S I T U S	KULTTUURI L2 oma perhe, perinteet ja tavat L2 lähiympäristö ja sen muutos L2 kulttuuriperintö ja kulttuuriperintö L2 oman ympäristön kulttuurin vaikuttaminen L2 W:n läpi lähtöön osallistuminen ja kulttuurin perustaminen L4 rikas tekstiiliperintö (lehdet, kirjat, pelit, elokuvat, musiikki, numeroinen informaatio) L4 monipuolinen, rikas ja monipuolinen kulttuurin tulkinta, tuottaminen ja arviointi (lehdet, kirjat, pelit, elokuvat, musiikki, numeroinen informaatio) L5 tekstin tulkinta ja käyttöön perustuvat, näppäintaidot L2, L6 yhteistyö eri toimijoiden kanssa (vanhemmat, koulu, kodin läheiset) L5, L6 työskentely ryhmän ja yhdessä L7 kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa, omat teot MINÄ L1 oman oppimisen ja edistymisen havaitseminen L1 opintoihin liittyvät valinnat: opiskelun tavoitteet L1 L6 valitsemisen tunnistaminen L1 oivaltaminen, oppimisen ilo, onnistumiset L1 ongelmanratkaisu- ja tutkimustaidot, kysymysasettelu L1 oppimisprosessin havaitseminen: suunnittelu, tavoitteet, työskentely ja edistymisen arviointi L1, L2 mielikuvitus L2 myönteinen vuorovaikutus, yhteistyö (sosiaaliset taidot) L2, L4, L5 monipuoliset itsensä ilmaisun tavat L3, L6 vastuusestään ja vastuunkanto L7 ryhmän työn tavoitteet ja toimintatavat KIELEN RIKAS MAAILMA LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY UUROVAIKUTUS - puhumisen harjoittelu - kuuntelemisen harjoittelu - suullinen ja keuhollinen ilmaisu harjoitusten ja leikkien avulla: ilmaisu keinoin mielikuvista nousevien asioiden työskentely, monipuolista ilmaisumuotoa sanataide ja draamatoiminta, lastenkirjallisuuden, lorujen ja runojen hyödyntäminen - nimeämisen taidon kehittyminen LUKEMINEN JA KIRJALLISUUS - kielisen tietoisuuden kehittyminen: kirjoitetun kielen muuttaminen puheeksi, puhutun ja kirjoitetun kielen havainnointi, tutkiminen ja kokeilu, puheen jakaminen pienempiin osiin, kielellä leikkiminen ja lorulu - erilaisten tekstien tutkiminen ja lukeminen: lastenkirjallisuuden, kuullusta ja luetusta kertominen ja eri tavoin ilmaiseminen KIRJOITTAMINEN - kielisen tietoisuuden kehittyminen: puheen muuttaminen kirjoitetuksi kieleksi, puhutun ja kirjoitetun kielen havainnointi, tutkiminen ja kokeilu, puheen jakaminen pienempiin osiin, kielellä leikkiminen ja lorulu - hienomotoristen taitojen kehittyminen - leikkien kirjoittaminen ja omien tekstien tuottaminen: kirjainten, sanojen ja tekstien tunnistaminen ja tuottaminen, tarinoiden tekeminen KIELITIEDO - sanavarasto KIELI JA KULTTUURI - kielien valmiuksien ja kielitietoisuuden tukeminen: ympäröivän maailman kielellisen rikauden havaitseminen, eri kielten havainnointi - oman kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittyminen: ympäröivän maailman kulttuurisen rikauden havaitseminen, lapsen kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuuden tunnistaminen, kunnioittaminen ja jatkuvuuden tukeminen	TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY MATEMATIIKKA AJATELUN TAITOT TYÖSKENTELY LUVUT JA LASKUTOIMITUKSET - lukukäsityksen kehittyminen: lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välinen yhteys, lukumääräin vertailu - luku- ja laskutoimitusten kehittyminen - nimeämisen kehittyminen GEOMETRIA JA MITTAAMINEN - rakentelu, askartelu, muovailu - tason ja tilan hahmottaminen: 2- ja 3-ulotteisuuden tutkiminen ja kokeileminen, sijainti- ja suhderekäsitteiden opettelu - muotoihin tutustuminen YMPÄRISTÖKASVATUS LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY MINÄ IHMISSÄ - ruokailutalanteet päivittäisenä oppimis- ympäristönä: ruokailutalanteiden viihtyisyys, hyvät tavat, suomalaisen ruoka- ja tapakulttuuriin tutustuminen ILMAISUN MONET MUODOT LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY MUSIIKKI - musiikillisen kiinnostuksen ja suhteen vahvistaminen - monipuoliset ja moniaistiset toimintatavat - musiikkityyleihin tutustuminen - kokemusten tarjoaminen musiikin eri osa-alueista: laulu, tanssi, liike, soittaminen - äänien tason, keston, voiman ja sointivärien havainnointi KUVALLINEN AJATELUN JA KUVAILMAISU - kuvallinen ajattelun ja kuvailmaisuuden kehittyminen: kuvien tekeminen, tulkittaminen, arviointi - havainnointi: itse tuotetut kuvat, taideteokset, esineiden muotoilu - huomion kiinnittäminen kuvia tarkasteltaessa: värit, muodot, tekijä, esitysyhteys - suunnittelun lähtökohdat: lasten kokemusmaailma, lasten kiinnostuksen kohteet - kuvan tekemisen tapojen ja välineiden kokeilu: rakentelu - kuvan tekemisen materiaalien kokeilu KÄSITYÖ - käsitöiden tekemiseen innostaminen - käsitöiden suunnittelu ja toteuttaminen MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY HISTORIAALINEN NÄKÖKULMA - historiallisesta näkökulmasta lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen tutustuminen - maailmasta myös muihin historiallisiin tapahtumiin, henkilöihin, kulttuuriin tai kulttuuriperintöön tutustuminen - lähiympäristön jäsenen, esineistön ja ympäristön käyttäminen tiedon lähteenä - julkaperinteiden, kertomusten, perinleikkien ja vanhojen laulujen hyödyntäminen YHTEISKUNNALLINEN NÄKÖKULMA - lasten osallisuuden vahvistaminen - mielenkiinnon edistäminen yhteiskunnan, erityisesti lähiympäristön toimintaan: yhteiskunnan ja lähiympäristön ajankohtaisista asioista keskustelu ETIIKAN JA KATSUMUSTEN NÄKÖKULMA USKONNOT TUTUUS - omaan ja lähiympäristön katsomuksiin, uskontoihin sekä uskonnottomuuteen tutustuminen - elämäntapojen pohdintaan rohkaistaminen KASVAN JA KEHITYN LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY LIIKUNTA LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY TAITOJEN HARJOITTELU - tasapainotaidot - väliseen käsittelytaitot - hienomotoriset taidot - havaintomotoriset taidot	I L M I O J A K S O A U K E A M A - E S I T U S

Idis-kirjoissa laaja-alaisen oppimisen tavoitteet kietoutuvat oppiaineiden kanssa ilmiöjaksoiksi. Kullekin vuosiluokalle on neljä ilmiöjaksoa, jotka on numeroitu 1–4. Ilmiöjaksot on esitetty omilla aukeamillaan. Esiopetuksen ilmiöjaksoaukeamat alkavat sivuilta 34, 44, 54 ja 66, 1. vuosiluokan sivuilta 104, 114, 124 ja 136 sekä 2. vuosiluokan sivuilta 178, 188, 198 ja 210.

Ilmiöjaksot on suunniteltu toteutettavaksi numerojärjestyksessä, mutta opettaja tai yhteisö voi toteuttaa ne haluamassaan järjestyksessä. Tällöin on tärkeää sopia yhdessä jaksojen järjestyksestä. Kirjassa esitetyssä järjestyksessä toteutettuna ilmiöjaksot sisältävät lukuvuodelle tuttuja elementtejä. Näin Idis-kirjat tulevat osaksi opettajan työarkea ja tukevat lukuvuodesta toiseen samassa ajankohdassa käsiteltäviä sisältöjä. Tällaisia ovat esimerkiksi syyslukukauden alussa ryhmäytämisen, liikenteen ja turvataitojen sisällöt sekä kevatlukukauden alussa käsiteltävä sanomalehti-ilmoitus. Toivomme, että ratkaisumme avulla Idis-kirjojen käyttöönotto olisi opettajille mahdollisimman luontevaa.

Ilmiöjaksoaukeamat esittelevät opetettavat sisällöt lyhyesti avainsanojen avulla oppiaineittain. Avainsanat mahdollistavat oppiaineiden sisältöjen kevyen vertailun. Näin havaitset helposti myös oppiaineiden väliset yhteydet suoraan ilmiöjaksoaukeamalta. Lisäksi avainsanat viittaavat oppiaineiden tarkempiin tavoitteisiin ja sisältöihin, jotka löydät tarkistuslistasta.

IDEOINTI

Ilmiökokonaisuuteen kuuluu ideointisivuja. Ne tukevat opetuksen suunnittelua. Näille sivuille voit kirjata esimerkiksi opetuskokonaisuuksiin liittyviä ideoitasi, www-sivujen osoitteita, materiaalien nimiä, kirjallisuutta ja muita tärkeitä asioita. Ideointisivut luovat pohjaa varsinaiselle suunnittelulle.

SUUNNITTELU

Jokaiseen ilmiökokonaisuuteen kuuluu suunnitelmasivu, joihin voit suunnitella omaa työtäsi. Suunnitelma-aukeaman yläosassa on ruudut sekä ilmiön laaja-alaisen osaamisen minä-osuudelle että teemaosuudelle. Näihin ruutuihin voit kirjoittaa Idis-vuosikellosta (s. 16–17) valitsemasi laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suunnittelun kohteena olevalle viikolle. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden alle kirjataan oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä, jotka tukevat valitsemiasi laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Oppiaineiden kokonaisuutta voit tarkastella niin ilmiöjaksoaukeamilta kuin myös vuosiluokan tarkistuslistasta. Käytä tarkistuslistaa apunasi ja tee listan alkuun merkintä, kun olet ottanut listan kohdan suunnitelmaasi. Käyttämällä suunnitelmasivuja esitellyllä tavalla saat luotua oppimisesta kokonaisvaltaista ja ilmiöihin pohjautuvaa.

DOKUMENTOINTI

Ilmiökokonaisuuteen kuuluu myös dokumentointisivu. Näille sivuille voit kirjata jakson aikaisia onnistumisia ja oivalluksia, jaksossa toteutettuja ideoita ja hyväksi havaittuja toimintatapoja, liimata kuvia tehdyistä töistä sekä jatkojalostaa ideoitasi tulevia vuosia varten.